

Aneks do opracowania sygnalnego „Zasięg ubóstwa ekonomicznego w Polsce w 2023 r.”

Uwagi metodologiczne

Od lat dziewięćdziesiątych GUS w sposób regularny publikuje dane dotyczące zasięgu ubóstwa ekonomicznego, szacowanego w oparciu o wyniki Badania budżetów gospodarstw domowych, przy zastosowaniu różnych granic ubóstwa. Uwzględnienie kilku, a nie jednej wybranej granicy wynika m.in. z faktu, iż żadna z granic nie została określona w Polsce jako granica urzędowa, a z metodologicznego punktu widzenia nie ma podstaw, aby bezspornie wybrać jedną z nich, każda ma odmienną interpretację ekonomiczną.

Przyjęte zostały następujące **granice** (określane także zamiennie jako progi lub linie) **ubóstwa ekonomicznego**:

- Granica ubóstwa skrajnego, ustalana na podstawie minimum egzystencji szacowanego przez Instytut Pracy i Spraw Socjalnych (IPiSS) dla 1-osobowego gospodarstwa pracowniczego. Minimum egzystencji uwzględnia jedynie te potrzeby, których zaspokojenie nie może być odłożone w czasie, a konsumpcja niższa od tego poziomu utrudnia przeżycie i stanowi zagrożenie dla rozwoju psychofizycznego człowieka¹.
- Granica tzw. ubóstwa ustawowego, określona na poziomie kwot, które zgodnie z obowiązującą ustawą o pomocy społecznej uprawniają do ubiegania się o przyznanie świadczenia pieniężnego z pomocy społecznej.
- Relatywna granica ubóstwa, ustalona na poziomie 50% średnich wydatków ogółu gospodarstw domowych (obliczonych na podstawie wyników Badania budżetów gospodarstw domowych).

Wskaźnik zasięgu ubóstwa (stopa ubóstwa) jest to odsetek osób w gospodarstwach domowych, w których poziom wydatków (obejmujących również wartość artykułów otrzymanych bezpłatnie oraz wartość spożycia naturalnego, powiększonych o fundusz remontowy) był niższy od przyjętej granicy ubóstwa.

Oprócz wskaźników zasięgu ubóstwa, na podstawie wyników Badania budżetów gospodarstw domowych, obliczane są również wskaźniki zasięgu (stopy) **sfer niedostatku**. Granica sfery niedostatku ustalana jest na podstawie minimum socjalnego szacowanego przez IPiSS. W przypadku gospodarstw pracowników i pracujących na własny rachunek granicę stanowi minimum socjalne obliczone dla 1-osobowego gospodarstwa pracowniczego, w przypadku gospodarstw rolników, emerytów, rencistów i utrzymujących się z niezarobkowych źródeł granicą jest minimum socjalne obliczone dla 1-osobowego gospodarstwa emeryckiego. Minimum socjalne stanowi próg, poniżej którego następuje deprywacja integracyjnych potrzeb człowieka. Wydatki konsumpcyjne niższe od tego poziomu nie są wystarczające, by wykonywać pracę zawodową, kontynuować kształcenie, utrzymywać więzi rodzinne i kontakty towarzyskie oraz uczestniczyć w kulturze².

Wskaźnik zasięgu (stopa) sfery niedostatku jest to odsetek osób w gospodarstwach domowych, w których poziom wydatków (obejmujących również wartość artykułów otrzymanych bezpłatnie oraz wartość spożycia

¹ Informacje dotyczące minimum egzystencji dostępne są na stronie Instytutu Pracy i Spraw Socjalnych: <https://www.ipiss.com.pl/?zaklady=minimum-socjalne-oraz-minimum-egzystencji>

² Informacje dotyczące minimum socjalnego dostępne są na stronie Instytutu Pracy i Spraw Socjalnych: <https://www.ipiss.com.pl/?zaklady=minimum-socjalne-oraz-minimum-egzystencji>

naturalnego, powiększonych o fundusz remontowy) był niższy od przyjętej granicy sfery niedostatku (minimum socjalnego).

W przypadku ubóstwa skrajnego i relatywnego, jak również sfery niedostatku, w celu wyeliminowania wpływu, jaki na koszty utrzymania gospodarstw domowych wywiera ich struktura demograficzna (wielkość gospodarstwa i wiek członków gospodarstwa domowego) przy ustalaniu granic ubóstwa zastosowano tzw. oryginalną skalę ekwiwalentności OECD. Według tej skali wagę 1 przypisuje się pierwszej osobie w gospodarstwie domowym w wieku 14 lat lub więcej; 0,7 – każdej następnej osobie w tym wieku; 0,5 – każdemu dziecku w wieku poniżej 14 lat. Oznacza to, że granica ubóstwa dla gospodarstwa 4-osobowego złożonego z dwóch osób dorosłych i dwojga dzieci w wieku poniżej 14 lat jest 2,7 razy wyższa niż dla gospodarstwa 1-osobowego.

Dla przykładu w IV kwartale 2023 r. dla gospodarstwa 1-osobowego granica ubóstwa skrajnego (minimum egzystencji) wyniosła 913 zł, a ubóstwa relatywnego 1092 zł. Natomiast dla opisanego wyżej gospodarstwa 4-osobowego granica ubóstwa skrajnego wyniosła 2465 zł, a ubóstwa relatywnego 2949 zł. W przypadku sfery niedostatku w IV kwartale 2023 r. dla gospodarstwa 1-osobowego pracowniczego lub osoby pracującej na własny rachunek granica sfery niedostatku (minimum socjalne) wyniosła 1745 zł, dla analogicznych gospodarstw rolników, emerytów, rencistów lub osób utrzymujących się z niezarobkowych źródeł wyniosła 1711 zł. W przypadku gospodarstw czteroosobowych (2 osoby dorosłe + 2 dzieci do 14 lat) granice wynosiły odpowiednio: 4711 zł dla gospodarstw domowych pracowników lub pracujących na własny rachunek oraz 4620 zł dla gospodarstw domowych rolników, emerytów, rencistów lub utrzymujących się z niezarobkowych źródeł.

W przypadku tzw. ubóstwa ustawowego przy obliczaniu granic ubóstwa obowiązują dwie wielkości progowe – dla osoby samotnie gospodarującej (gospodarstwo jednoosobowe) oraz dla osoby w gospodarstwie wieloosobowym. Począwszy od stycznia 2022 r. wartości progowe dla gospodarstwa 1-osobowego wynosiły 776 zł, natomiast dla osoby w gospodarstwie wieloosobowym – 600 zł.

Prezentowane wskaźniki zasięgu (stopy) ubóstwa i sfery niedostatku są wyznaczone na podstawie wyników całorocznego Badania budżetów gospodarstw domowych, w związku z czym reprezentują uśredniony poziom zjawiska dla całego roku.

Wyniki badań statystycznych prowadzonych metodą reprezentacyjną obarczone są błędem losowym. Dotyczy to także Badania budżetów gospodarstw domowych, na podstawie którego szacowany jest zasięg ubóstwa.

W tablicach zamieszczonych w Aneksie tabelarycznym, dotyczących zasięgów ubóstwa ekonomicznego oraz sfery niedostatku dla różnych grup ludności, zaprezentowano także wartości błędu standardowego oszacowań. Błąd standardowy stanowi miarę błędu bezwzględnego. W przypadku stóp ubóstwa i niedostatku obrazuje on niepewność oszacowań przedstawionych w przywołanych tablicach wyrażoną w punktach procentowych. Wartość błędu standardowego pozwala wyznaczyć przedział ufności dla szacowanego parametru, tzn. przedział, który z określonym prawdopodobieństwem obejmuje prawdziwą jego wartość. Wówczas dolną/górną granicę przedziału ufności odpowiadającego określonemu prawdopodobieństwu stanowi oszacowanie parametru pomniejszone/powiększone o wartość błędu standardowego pomnożoną przez odpowiednią wartość wynikającą z rozkładu normalnego (dla przyjętego 95% prawdopodobieństwa równą 1,96).

Prezentowane dane odnoszące się do zasięgu ubóstwa ekonomicznego (skrajnego, relatywnego i tzw. ustawowego) oraz sfery niedostatku, a także oszacowania błędu standardowego podano z dokładnością do jednego miejsca po przecinku. Granice (progi) ubóstwa ekonomicznego i sfery niedostatku zostały zaokrąglone do pełnych złotych.

UWAGA. Dane za lata 2021-2023 w całym opracowaniu zostały uogólnione w oparciu o wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2021, uwzględniając dodatkowo strukturę ludności według wieku i płci (obok stosowanych także uprzednio rozróżnienia na miasto i wieś oraz wielkości gospodarstwa domowego), w związku z czym nie są one wprost porównywalne z analogicznymi danymi za lata wcześniejsze. W związku z uaktualnionym uogólnieniem wyniki za lata 2021-2022 różnią się od wcześniej publikowanych.

Aneks tabelaryczny

Tablica 1. Granice ubóstwa^a dla wybranych typów gospodarstw (zł)

Granice ubóstw	Gospodarstwa 1-osobowe			Gospodarstwa 4-osobowe (2 osoby dorosłe i 2 dzieci do 14 roku życia)		
	2021	2022	2023	2021	2022	2023
Skrajnego (minimum egzystencji)	692	835	913	1868	2254	2465
Relatywnego	882	1008	1092	2383	2720	2949
Ustawowego ^b	701	776	776	2112	2400	2400

a Poziom granic w IV kwartale. Wartości granic zostały zaokrąglone do pełnych złotych.

b Dla osoby samotnie gospodarującej próg ubóstwa wynosił: od października 2018 r. do grudnia 2021 r. – 701 zł, a od stycznia 2022 r. – 776 zł. Dla osoby w gospodarstwie wieloosobowym próg ubóstwa wynosił: od października 2018 r. do grudnia 2021 r. – 528 zł, a od stycznia 2022 r. – 600 zł.

Tablica 2. Wskaźniki zasięgu ubóstwa według grup społeczno-ekonomicznych gospodarstw domowych (% osób w gospodarstwach domowych)

Gospodarstwa domowe	Wskaźnik zasięgu ubóstwa (stopa ubóstwa) skrajnego						Wskaźnik zasięgu ubóstwa (stopa ubóstwa) relatywnego						Wskaźnik zasięgu ubóstwa (stopa ubóstwa) ustawowego					
	2021		2022		2023		2021		2022		2023		2021		2022		2023	
	a	s	a	s	a	s	a	s	a	s	a	s	a	s	a	s	a	s
Ogółem	4,7	0,3	4,6	0,3	6,6	0,4	12,1	0,5	11,7	0,5	12,2	0,5	6,7	0,3	6,2	0,4	4,1	0,3
Pracowników	4,2	0,3	4,2	0,4	6,4	0,5	11,2	0,5	11,4	0,6	11,7	0,7	6,4	0,4	6,0	0,5	4,2	0,4
Rolników	10,6	1,6	8,7	1,5	14,1	2,3	25,3	2,4	20,3	2,4	26,8	2,9	15,5	1,9	11,7	1,7	9,4	1,9
Pracujących na własny rachunek	2,7	0,6	3,2	0,8	3,8	0,7	8,9	1,1	8,7	1,2	7,9	1,0	5,2	0,8	5,8	1,0	2,5	0,6
Emerytów	4,3	0,5	4,5	0,5	5,9	0,6	10,5	0,7	10,1	0,7	10,9	0,8	4,6	0,5	4,7	0,6	2,4	0,4
Rencistów	6,5	1,5	6,6	2,1	8,4	2,1	18,8	2,4	16,1	2,4	13,6	2,8	6,8	1,6	6,3	2,1	4,4	1,8
Utrzymujących się z innych niezarobkowych źródeł	14,5	2,4	12,8	2,6	17,9	2,7	27,9	3,0	27,7	3,4	28,6	3,2	20,5	2,8	16,6	2,9	14,8	2,8

Tablica 3. Wskaźniki zasięgu ubóstwa według typów gospodarstw domowych (% osób w gospodarstwach domowych)

Gospodarstwa domowe a – wartość wskaźnika s – błąd standardowy	Wskaźnik zasięgu ubóstwa (stopa ubóstwa) skrajnego						Wskaźnik zasięgu ubóstwa (stopa ubóstwa) relatywnego						Wskaźnik zasięgu ubóstwa (stopa ubóstwa) ustawowego					
	2021		2022		2023		2021		2022		2023		2021		2022		2023	
	a	s	a	s	a	s	a	s	a	s	a	s	a	s	a	s	a	s
Ogółem	4,7	0,3	4,6	0,3	6,6	0,4	12,1	0,5	11,7	0,5	12,2	0,5	6,7	0,3	6,2	0,4	4,1	0,3
1-osobowe	1,0	0,1	1,1	0,1	1,6	0,2	2,8	0,2	3,0	0,2	3,2	0,2	1,2	0,1	1,1	0,1	0,7	0,1
Małżeństwa ^a :																		
bez dzieci na utrzymaniu ^b	1,0	0,1	1,3	0,1	1,7	0,2	3,3	0,2	3,6	0,3	3,7	0,3	0,6	0,1	0,8	0,1	0,4	0,1
z 1 dzieckiem na utrzymaniu	1,0	0,2	1,3	0,3	2,1	0,4	4,0	0,4	4,6	0,6	4,9	0,6	1,2	0,3	1,3	0,3	1,0	0,2
z 2 dziećmi na utrzymaniu	2,1	0,3	1,8	0,3	3,4	0,5	7,6	0,6	6,8	0,6	7,4	0,7	4,2	0,4	3,4	0,4	2,2	0,3
z co najmniej 3 dziećmi na utrzymaniu	5,3	0,8	6,0	0,9	6,9	0,9	14,1	1,2	15,8	1,5	14,4	1,4	11,0	1,1	11,7	1,2	5,9	0,9
Matka lub ojciec z dziećmi na utrzymaniu	2,4	1,5	1,6	0,7	2,5	0,8	5,6	1,7	5,0	1,5	3,6	0,9	3,3	1,6	1,6	0,7	1,9	0,8

^a W grupie małżeństw uwzględniono również związki nieformalne.

^b Dziecko na utrzymaniu jest to osoba w wieku 0–14 lat (włącznie), będąca w składzie gospodarstwa domowego lub osoba w wieku 15–25 lat, o ile nie posiada własnego źródła utrzymania lub nie pozostaje w związku małżeńskim (lub związku nieformalnym).

Tablica 4. Wskaźniki zasięgu ubóstwa w gospodarstwach domowych według obecności osób w wieku 0–17 lat^a (% osób w gospodarstwach domowych)

Gospodarstwa domowe a – wartość wskaźnika s – błąd standardowy	Wskaźnik zasięgu ubóstwa (stopa ubóstwa) skrajnego						Wskaźnik zasięgu ubóstwa (stopa ubóstwa) relatywnego						Wskaźnik zasięgu ubóstwa (stopa ubóstwa) ustawowego					
	2021		2022		2023		2021		2022		2023		2021		2022		2023	
	a	s	a	s	a	s	a	s	a	s	a	s	a	s	a	s	a	s
Ogółem	4,7	0,3	4,6	0,3	6,6	0,4	12,1	0,5	11,7	0,5	12,2	0,5	6,7	0,3	6,2	0,4	4,1	0,3
Z co najmniej 1 osobą w wieku 0–17 lat	6,2	0,5	6,0	0,5	8,2	0,6	15,4	0,7	14,8	0,8	15,3	0,8	10,4	0,6	9,7	0,7	6,4	0,5
z 1 osobą w wieku 0–17 lat	5,6	0,6	4,7	0,7	7,3	0,8	13,7	0,9	12,6	1,0	14,0	1,0	7,8	0,7	5,9	0,8	4,7	0,6
z 2 osobami w wieku 0–17 lat	6,0	0,7	5,9	0,8	9,4	1,1	15,3	1,0	13,9	1,1	16,2	1,3	10,3	0,8	9,4	1,0	7,2	1,0
z co najmniej 3 osobami w wieku 0–17 lat	7,7	1,1	8,1	1,1	8,3	1,1	18,5	1,4	19,8	1,7	16,2	1,6	15,5	1,3	16,6	1,6	7,9	1,0
Bez osób w wieku 0–17 lat	3,3	0,2	3,3	0,3	5,2	0,4	9,0	0,4	8,9	0,5	9,5	0,6	3,3	0,3	3,1	0,3	2,1	0,3

^a Dane odnoszą się do gospodarstw domowych z dziećmi (osobami) w wieku 0–17 lat, niezależnie od tego, czy są utrzymywane przez rodziców (lub innych członków gospodarstwa), czy mają własne źródło utrzymania, takie jak np. renta rodzinna lub alimenty. W skład tych gospodarstw oprócz rodziców i dzieci w wieku 0–17 lat mogą wchodzić także inne osoby, takie jak np. starsze rodzeństwo, dziadkowie, bracia lub siostry jednego z rodziców.

Tablica 5. Wskaźniki zasięgu ubóstwa według wieku (% osób w gospodarstwach domowych)

Gospodarstwa domowe	Wskaźnik zasięgu ubóstwa (stopa ubóstwa) skrajnego						Wskaźnik zasięgu ubóstwa (stopa ubóstwa) relatywnego						Wskaźnik zasięgu ubóstwa (stopa ubóstwa) ustawowego					
	2021		2022		2023		2021		2022		2023		2021		2022		2023	
	a	s	a	s	a	s	a	s	a	s	a	s	a	s	a	s	a	s
Ogółem	4,7	0,3	4,6	0,3	6,6	0,4	12,1	0,5	11,7	0,5	12,2	0,5	6,7	0,3	6,2	0,4	4,1	0,3
0-17	5,4	0,4	5,7	0,5	7,6	0,6	14,1	0,6	14,1	0,8	14,3	0,8	9,9	0,5	9,8	0,7	6,2	0,5
18-64	4,6	0,3	4,4	0,3	6,6	0,4	11,9	0,5	11,3	0,5	12,0	0,5	6,4	0,3	5,7	0,4	4,0	0,3
65 i więcej	4,2	0,3	4,2	0,3	5,7	0,5	10,6	0,5	10,4	0,5	11,0	0,6	4,6	0,3	4,6	0,4	2,7	0,3

Tablica 6. Wskaźniki zasięgu ubóstwa w gospodarstwach domowych według obecności osób z orzeczeniem o niepełnosprawności^a (% osób w gospodarstwach domowych)

Wyszczególnienie	Wskaźnik zasięgu ubóstwa (stopa ubóstwa) skrajnego						Wskaźnik zasięgu ubóstwa (stopa ubóstwa) relatywnego						Wskaźnik zasięgu ubóstwa (stopa ubóstwa) ustawowego					
	2021		2022		2023		2021		2022		2023		2021		2022		2023	
	a	s	a	s	a	s	a	s	a	s	a	s	a	s	a	s	a	s
Ogółem	4,7	0,3	4,6	0,3	6,6	0,4	12,1	0,5	11,7	0,5	12,2	0,5	6,7	0,3	6,2	0,4	4,1	0,3
Gospodarstwa domowe z co najmniej 1 osobą z niepełnosprawnością	7,3	0,7	6,7	0,8	9,0	0,9	17,0	1,0	15,9	1,1	15,6	1,1	9,9	0,8	8,6	0,9	5,7	0,8
w tym:																		
z osobą odniesienia gospodarstwa domowego z niepełnosprawnością	7,8	1,2	6,4	1,2	8,2	1,6	19,2	1,8	17,1	2,0	13,0	1,8	9,8	1,5	8,8	1,6	4,0	1,3
z przynajmniej 1 dzieckiem do lat 16 posiadającym orzeczenie o niepełnosprawności	6,1	2,3	6,9	2,3	7,6	2,2	14,7	3,4	11,2	2,7	12,3	2,7	12,0	3,2	8,3	2,4	5,4	1,8
Gospodarstwa domowe bez osób z niepełnosprawnością	4,1	0,3	4,1	0,3	6,1	0,4	11,1	0,5	10,8	0,5	11,5	0,5	6,1	0,3	5,8	0,4	3,8	0,3

^a W przypadku osób w wieku 16 lat i więcej za osobę z orzeczeniem o niepełnosprawności (z niepełnosprawnością prawną) uznawana jest osoba posiadająca orzeczenie o stopniu niepełnosprawności wydane przez odpowiedni organ. Osobom do 16 roku życia wydaje się orzeczenie o niepełnosprawności bez orzekania o jej stopniu

Tablica 7. Wskaźniki zasięgu ubóstwa według poziomu wykształcenia osoby odniesienia gospodarstwa domowego^a (% osób w gospodarstwach domowych)

Wyszczególnienie a – wartość wskaźnika s – błąd standardowy	Wskaźnik zasięgu ubóstwa (stopa ubóstwa) skrajnego						Wskaźnik zasięgu ubóstwa (stopa ubóstwa) relatywnego						Wskaźnik zasięgu ubóstwa (stopa ubóstwa) ustawowego					
	2021		2022		2023		2021		2022		2023		2021		2022		2023	
	a	s	a	s	a	s	a	s	a	s	a	s	a	s	a	s	a	s
Ogółem	4,7	0,3	4,6	0,3	6,6	0,4	12,1	0,5	11,7	0,5	12,2	0,5	6,7	0,3	6,2	0,4	4,1	0,3
Wyższe	1,6	0,3	2,2	0,3	3,5	0,5	4,8	0,5	5,3	0,5	6,3	0,6	2,8	0,4	3,2	0,4	2,2	0,4
Średnie	3,7	0,4	4,3	0,5	6,0	0,6	11,5	0,7	11,1	0,8	11,6	0,8	6,0	0,5	5,7	0,6	3,8	0,5
Zasadnicze zawodowe/branżowe	7,4	0,6	5,9	0,6	9,5	0,7	17,1	0,9	15,8	0,9	17,1	1,0	9,9	0,6	8,3	0,7	5,9	0,6
Co najwyżej gimnazjalne ^b	11,6	1,4	11,8	1,5	12,8	1,5	26,5	1,8	26,5	1,9	23,0	1,9	14,4	1,5	14,7	1,7	7,5	1,2

^a Osoba odniesienia (głowa gospodarstwa domowego) to osoba, która ukończyła 16 lat i osiąga stały w dłuższym okresie czasu, najwyższy dochód spośród wszystkich członków gospodarstwa domowego.

^b Obejmuje także osoby bez wykształcenia.

Tablica 8. Wskaźniki zasięgu ubóstwa według klasy miejscowości zamieszkania (% osób w gospodarstwach domowych)

Wyszczególnienie a – wartość wskaźnika s – błąd standardowy	Wskaźnik zasięgu ubóstwa (stopa ubóstwa) skrajnego						Wskaźnik zasięgu ubóstwa (stopa ubóstwa) relatywnego						Wskaźnik zasięgu ubóstwa (stopa ubóstwa) ustawowego					
	2021		2022		2023		2021		2022		2023		2021		2022		2023	
	a	s	a	s	a	s	a	s	a	s	a	s	a	s	a	s	a	s
Ogółem	4,7	0,3	4,6	0,3	6,6	0,4	12,1	0,5	11,7	0,5	12,2	0,5	6,7	0,3	6,2	0,4	4,1	0,3
Miasta razem	2,4	0,3	2,2	0,2	3,3	0,4	7,5	0,5	7,5	0,5	7,2	0,6	3,6	0,3	3,1	0,3	1,8	0,3
Miasta o liczbie mieszkańców:																		
500 tys. i więcej	1,2	0,4	1,4	0,4	1,6	0,4	3,9	0,7	4,3	0,8	4,5	0,8	1,6	0,5	1,6	0,4	0,6	0,2
100–500 tys.	1,8	0,4	1,0	0,3	2,0	0,4	5,9	0,8	5,5	0,8	4,6	0,7	2,7	0,5	1,8	0,4	0,9	0,3
20–100 tys.	2,8	0,5	2,5	0,5	4,1	1,0	8,9	1,0	8,6	1,0	8,9	1,3	4,4	0,7	3,9	0,7	2,0	0,5
poniżej 20 tys.	3,9	0,8	4,1	0,6	5,4	1,0	11,0	1,3	11,4	1,2	10,2	1,4	5,4	0,9	5,1	0,8	3,9	0,8
Wieś	8,0	0,5	8,1	0,7	11,5	0,8	18,9	0,9	17,9	1,0	19,7	0,9	11,4	0,6	10,8	0,8	7,5	0,6
Agglomeracyjne obszary wiejskie	5,2	0,8	6,5	1,4	8,4	1,8	14,1	1,7	15,3	2,0	14,2	2,1	7,4	1,1	8,3	1,5	5,9	1,5
Pozaaglomeracyjne obszary wiejskie	9,0	0,7	8,6	0,7	12,4	0,8	20,6	1,0	18,7	1,2	21,4	1,0	12,8	0,8	11,7	1,0	8,0	0,6

Tablica 9. Granice sfery niedostatku^a dla wybranych typów gospodarstw domowych (zł)

Wyszczególnienie	Gospodarstwa 1-osobowe			Gospodarstwa 4-osobowe (2 osoby dorosłe i 2 dzieci do 14 roku życia)		
	2021	2022	2023	2021	2022	2023
Gospodarstwa domowe:						
pracowników i pracujących na własny rachunek	1334	1581	1745	3602	4269	4711
rolników, emerytów, rencistów i utrzymujących się z niezarobkowych źródeł	1316	1554	1711	3554	4195	4620

^a Poziom granic w IV kwartale. Wartości granic zostały zaokrąglone do pełnych złotych.

Tablica 10. Wskaźniki zasięgu sfery niedostatku według grup społeczno-ekonomicznych gospodarstw domowych (% osób w gospodarstwach domowych)

Gospodarstwa domowe a – wartość wskaźnika s – błąd standardowy	2021		2022		2023	
	a	s	a	s	a	s
Ogółem	42,8	0,7	41,1	0,7	46,0	0,7
Pracowników	42,3	0,8	40,9	0,9	46,1	0,9
Rolników	63,7	2,4	56,4	2,9	66,5	2,7
Pracujących na własny rachunek	34,6	1,6	34,0	1,7	37,9	1,9
Emerytów	39,4	1,0	38,8	1,1	42,7	1,1
Rencistów	47,7	2,6	49,5	2,8	51,3	3,1
Utrzymujących się z innych niezarobkowych źródeł	69,8	2,8	60,3	3,8	65,2	3,5

Tablica 11. Wskaźniki zasięgu sfery niedostatku według typów gospodarstw domowych (% osób w gospodarstwach domowych)

Gospodarstwa domowe a – wartość wskaźnika s – błąd standardowy	2021		2022		2023	
	a	s	a	s	a	s
Ogółem	42,8	0,7	41,1	0,7	46,0	0,7
1-osobowe	19,5	0,6	17,9	0,6	21,9	0,6
Małżeństwa ^a :						
bez dzieci na utrzymaniu ^b	22,5	0,7	21,4	0,7	26,2	0,7
z 1 dzieckiem na utrzymaniu	26,7	1,1	26,8	1,2	33,7	1,3
z 2 dziećmi na utrzymaniu	39,4	1,2	35,1	1,2	42,0	1,3
z co najmniej 3 dziećmi na utrzymaniu	50,6	1,8	50,0	2,1	56,2	2,2
Matka lub ojciec z dziećmi na utrzymaniu	30,6	2,5	29,3	2,4	32,3	2,1

^a W grupie małżeństw uwzględniono również związki nieformalne.

^b Dziecko na utrzymaniu jest to osoba w wieku 0–14 lat (włącznie), będąca w składzie gospodarstwa domowego lub osoba w wieku 15–25 lat, o ile nie posiada własnego źródła utrzymania lub nie pozostaje w związku małżeńskim (lub związku nieformalnym).

Tablica 12. Wskaźniki zasięgu sfery niedostatku w gospodarstwach domowych z osobami w wieku 0–17 lat^a (% osób w gospodarstwach domowych)

Gospodarstwa domowe a – wartość wskaźnika s – błąd standardowy	2021		2022		2023	
	a	s	a	s	a	s
Ogółem	42,8	0,7	41,1	0,7	46,0	0,7
Z co najmniej 1 osobą w wieku 0–17 lat	50,5	0,9	47,6	1,0	53,3	1,0
z 1 osobą w wieku 0–17 lat	47,8	1,3	44,4	1,5	49,4	1,4
z 2 osobami w wieku 0–17 lat	50,4	1,3	46,4	1,5	54,3	1,5
z co najmniej 3 osobami w wieku 0–17 lat	55,5	1,8	54,8	2,0	58,6	2,3
Bez osób w wieku 0–17 lat	35,7	0,7	35,3	0,7	39,3	0,8

^a Dane odnoszą się do gospodarstw domowych z dziećmi (osobami) w wieku 0–17 lat, niezależnie od tego, czy są utrzymywane przez rodziców (lub innych członków gospodarstwa), czy mają własne źródło utrzymania, takie jak np. renta rodzinna lub alimenty. W skład tych gospodarstw oprócz rodziców i dzieci w wieku 0–17 lat mogą wchodzić także inne osoby, takie jak np. starsze rodzeństwo, dziadkowie, bracia lub siostry jednego z rodziców.

Tablica 13. Wskaźniki zasięgu sfery niedostatku według wieku (% osób w gospodarstwach domowych)

Osoby w wieku (w latach) a – wartość wskaźnika s – błąd standardowy	2021		2022		2023	
	a	s	a	s	a	s
Ogółem	42,8	0,7	41,1	0,7	46,0	0,7
0–17	48,7	0,9	46,4	1,0	52,2	1,1
18–64	41,7	0,7	40,2	0,8	44,9	0,8
65 i więcej	40,6	0,8	38,9	0,8	43,4	0,9

Tablica 14. Wskaźniki zasięgu sfery niedostatku w gospodarstwach domowych według obecności osób z orzeczeniem o niepełnosprawności^a (% osób w gospodarstwach domowych)

Wyszczególnienie a – wartość wskaźnika s – błąd standardowy	2021		2022		2023	
	a	s	a	s	a	s
Ogółem	42,8	0,7	41,1	0,7	46,0	0,7
Gospodarstwa domowe z co najmniej 1 osobą z niepełnosprawnością	52,0	1,3	48,6	1,4	53,1	1,5
w tym:						
z osobą odniesienia gospodarstwa domowego z niepełnosprawnością	48,6	2,0	47,3	2,1	44,7	2,2
z przynajmniej 1 dzieckiem do lat 16 posiadającym orzeczenie o niepełnosprawności	50,8	4,2	48,2	4,6	54,9	4,4
Gospodarstwa domowe bez osób z niepełnosprawnością	40,9	0,7	39,5	0,7	44,5	0,8

^a W przypadku osób w wieku 16 lat i więcej za osobę z orzeczeniem o niepełnosprawności (z niepełnosprawnością prawną) uznawana jest osoba posiadająca orzeczenie o stopniu niepełnosprawności wydane przez odpowiedni organ. Osobom do 16 roku życia wydaje się orzeczenie o niepełnosprawności bez orzekania o jej stopniu.

Tablica 15. Wskaźniki zasięgu sfery niedostatku według poziomu wykształcenia osoby odniesienia gospodarstwa domowego^a (% osób w gospodarstwach domowych)

Wyszczególnienie a – wartość wskaźnika s – błąd standardowy	2021		2022		2023	
	a	s	a	s	a	s
Ogółem	42,8	0,7	41,1	0,7	46,0	0,7
Wyższe	26,1	0,9	26,2	0,9	32,4	1,1
Średnie	43,8	0,9	41,8	0,1	45,5	1,0
Zasadnicze zawodowe/branżowe	54,0	1,1	51,8	1,2	57,0	1,1
Co najwyżej gimnazjalne ^b	65,0	1,7	61,0	1,7	65,1	1,9

^a Osoba odniesienia (głowa gospodarstwa domowego) to osoba, która ukończyła 16 lat i osiąga stały w dłuższym okresie czasu, najwyższy dochód spośród wszystkich członków gospodarstwa domowego.

^b Obejmuje także osoby bez wykształcenia

Tablica. 16. Wskaźniki zasięgu sfery niedostatku według klasy miejscowości zamieszkania (% osób w gospodarstwach domowych)

Wyszczególnienie a – wartość wskaźnika s – błąd standardowy	2021		2022		2023	
	a	s	a	s	a	s
Ogółem	42,8	0,7	41,1	0,7	46,0	0,7
Miasta razem	35,1	0,8	33,9	0,8	38,3	1,0
Miasta o liczbie mieszkańców:						
500 tys. i więcej	23,4	1,5	24,3	1,5	26,8	1,6
100–500 tys.	30,3	1,4	30,1	1,4	32,5	1,5
20–100 tys.	41,1	1,6	36,2	1,7	42,4	2,0
poniżej 20 tys.	44,2	2,0	44,4	1,9	50,1	2,1
Wieś	54,2	1,1	51,8	1,2	57,2	1,1
Aglomeracyjne obszary wiejskie	46,5	2,3	45,2	2,5	49,2	2,7
Pozaaglomeracyjne obszary wiejskie	56,9	1,3	53,9	1,4	59,7	1,2